

Případová studie akcelerovaného **projektu KJM malé pobočky**

“Podpořme komunitní život i kolem jednomužných poboček knihoven.”
(příklad neúspěšné podpory)

Kontext	
Kontext aktivity Akcelerátoru	<p>V rámci realizace projektu KISK FF MU <i>Centrum sociálních inovací ve veřejných knihovnických a informačních službách (CIDES)</i> CZ.03.3.X/0.0/0.0/15_124/ 0006474 jsou v klíčové aktivitě <i>Akcelerátor</i> odbornými kapacitami týmu a externích lektorů podporovány takové snahy a aktivity českých knihoven, které</p> <ul style="list-style-type: none"> • zlepšují zapojení stakeholderů do činností knihovny • proměňují prostředí knihovny směrem k zavádění činností podporujících inovativní sociální služby • zvyšují zapojování cílových skupin, na něž míří konkrétní služba, do přípravy a průběhu těchto aktivit • zlepšují potřebné dovednosti zaměstnanců knihoven.
Kontext podpořeného projektu	<p>Poptávka po podpoře v akcelerátoru přišla od ředitelky KJM v Brně v situaci, kdy na Ústřední knihovnu navazuje síť poboček ve všech městských částech Brna, tj. více než 30 knihoven různé velikosti a rozsahu služeb. Menší pobočky v okrajových částech města Brna poskytují především základní knihovnické a informační služby a využívají kromě stálého fondu tzv. výměnný fond, jehož pravidelnou cirkulací je zajišťován přístup k novinkám i ke starší literatuře. Větší pobočky půjčují krásnou i naučnou literaturu pro děti i dospělé, vybrané časopisy, AV média, poskytují informace, kopírovací služby a přístup k internetu a k elektronickému katalogu KJM. Vybrané pobočky půjčují též hračky a didaktické pomůcky dětem, deštníky či brýle. Pořádají kulturní a společenské akce zaměřené na historii, současnost a osobnosti dané lokality – besedy, exkurze, výstavy pro školy a veřejnost.</p> <p>Impulesem pro akceleraci byla rekonstrukce pobočky KJM v Husovicích, která má nově k dispozici dvorek, který je vhodný k pořádání komunitních akcí. Patří mezi nejmenší pobočky v části Brno-Sever, pravidelnou otevírací dobu má jeden den v týdnu.</p>

(fotografie pobočky KJM Husovice)

Do akcelérátoru byly přizvány i další malé pobočky: Na Křižovatce, Medlánky, Žebětín a **cílem bylo** vyvinout a vyzkoušet na vybraných pobočkách model rozjezdu komunitního života kolem malých nebo nově otevíraných poboček.

Řešené otázky:

- Jak může knihovna s jedním zaměstnancem a omezenou půjčovnou dobou napomoci rozvoji komunit ve svém okolí?
- Jak využít nepůjčovný den, kdy je zaměstnanec v knihovně, pro komunitní aktivity?
- Jak bychom mohli využít kapacitu malé pobočky knihovny ke komunitním akcím?

Druhým souvisejícím cílem bylo akcelarovat zapojení stakeholderů, provést průzkum potřeb místních obyvatel a zorganizovat a vyhodnotit vývoj modelové komunitní akce.

Do realizace byli zapojeni:

- pobočky KJM: Husovice, Medlánky, Na Křižovatce, Žebětín

Charakteristiky podpory v Akcelérátoru	
Plánovaní příjemci podpory	<p>Primární: zaměstnanci pobočky Husovice, Medlánky, Křižovatka, Žebětín, (+ vedoucí poboček KJM z Ústřední knihovny)</p> <p>Další: místní komunita, skrze otestovaný model rozjezdu komunitního života kolem pobočky, potenciálně celá KJM (resp. její malé "jednomužné" pobočky), potenciálně šíření napříč knihovnami</p>
Plánované zaměření podpory	<ul style="list-style-type: none">• podpora zaměřená na interní rozvoj malých poboček knihovny• podpora zaměřená na rozvoj komunity kolem malých poboček knihovny
Reálný rozsah podpory	<p>Spolupráce v akcelérátoru trvala několik měsíců, ale většinu z toho času zabrala komunikace ve snaze pokračovat v akceleraci a domluvit další schůzky. Aktivně spolupráce probíhala cca 2 měsíce.</p> <p>Z hlediska poskytnuté podpory byl akcelérátor neúspěšný zejména proto, že se podařila pouze jeho úvodní fáze - zahájení spolupráce, jejíž pokračování následně znemožnily bariéry realizace.</p> <p>Shrnutí průběhu:</p> <ul style="list-style-type: none">• přípravná schůzka (domluva) v ústřední knihovně KJM s cílem ověření zájmu o spolupráci a specifikaci cílů akcelerace, objasnění očekávání managementu KJM a nastavení spolupráce.• úvodní schůzka týmu akcelérátoru a zástupců vedení a malých poboček KJM v sídle pobočky v Husovicích 17. 5. 2019, kde byla:<ul style="list-style-type: none">○ zpracována analýza výchozího stavu○ nastavena komunikace a zadány "domácí úkoly"○ vytvořen individuální pracovní dokument pro každou pobočku (popis výchozího stavu, úkoly do příště)○ připraven další postup akcelérátoru• navazující individuální schůzka v Medláncích• zapojovací schůzka v neziskové organizaci IQ Roma servis, kde byl rozpracováván nápad / poptávka po řešení čtenářství mladých Romů <i>(pozn. později byla tato iniciativa převedena do samostatně běžící akcelerace, viz další z případových studií projektu "80500_18 Podpora čtenářství romské mládeže")</i>• pak už jen pokusy domluvit další schůzku, které narážely na nedostatek kapacit a personální obměny (knihovnice z Husovic odešla z rodinných důvodů, knihovník z Medlánek povýšil, pobočka Na Křižovatce se začala připravovat na rekonstrukci, vedoucí poboček KJM z Ústředí odešla do důchodu).
Dosah podpory	NR

Inovační prvky podpory	NR
Typy výstupů	NR
Udržitelnost a návaznost	<p>Pro zdárný průběh akcelerace byly plánovány následující činnosti, k jejich realizaci ale nedošlo (uvedeny zde pro případné navázání v budoucnu):</p> <ul style="list-style-type: none"> • zmapování aktuálního stavu v jednotlivých pobočkách • vytvoření mapy stakeholderů / organizací / partnerů v místě (zapojených i nezapojených) - provádí každá pobočka zvlášť • design výzkumu mezi stakeholdery a mapování témat (společný workshop) • výzkum mezi stakeholdery a mapování témat (každá pobočka zvlášť) • identifikace témat a cílové skupiny, na kterou se zaměříme a design výzkumu (společný workshop) • výzkum mezi uživateli (každá pobočka zvlášť) • identifikace příležitostí (společný workshop) • dopracování příležitostí, návrh prototypu (každá pobočka zvlášť) • příprava prototypu a procesu testování (společný workshop) • uvedení aktivity, realizace a otestování prototypu (každá pobočka zvlášť) • evaluace v knihovně a evaluace akcí knihovny (společný workshop)
Přenositelnost	NR

Grafika / Plánovaný průběh podpory / KUMU mapa /ad. - NR

Průběh podpory v Akcelérátoru	
Plánovaně zapojení stakeholderů	<ul style="list-style-type: none"> - zapojit politické představitele (např. starosty městských částí) - vtáhnout maminky, komunitu, i romskou, aby do knihovny a na akce chodily obě skupiny, potkávaly se - místní školky a základní školy (všechny typy, aby na akcích došlo k promísení dětí majority a romských) - místní neziskové organizace (např. Junák a další dětské skupiny), pěvecké sbory, sportovní organizace - místní aktivní občané (např. "pohádkové babičky čtoucí dětem")
Využité metody	NR

Faktory úspěchu podpory	NR
Bariéry průběhu podpory	<ul style="list-style-type: none"> • nedostatek kapacit na malých pobočkách, které obsluhuje jeden knihovník bez možnosti sdílení a pravidelného zastoupení • personální obměny na malých pobočkách, které v důsledku zapojení jediného člověka způsobují definitivní ztrátu průběhu a návazností předchozí spolupráce
Nejvýznamnější zjištění a dopady "Už jsme dokázali"	NR

Teorie změny - NR

Zpětná vazba a Lessons learned	
Způsob předání výstupů	NR
Zpětná vazba od primární CS	NR
Lessons learned	<ul style="list-style-type: none"> • "Jednomužné" pobočky knihoven jsou často překvapivě vytížené (např. pobočka "Medlánky" má 3 dny v týdnu otevírací dobu pro veřejnost na půjčování knih, 2 dny v týdnu akce až do konce školního roku, tj. celkem 92 akcí za 9 měsíců organizovaných a zajištěných 1 knihovníkem, ve spolupráci s rodiči). • U "jednomužných" poboček je při fluktuaci zaměstnanců problém s udržení návazností u nestandardních spoluprací (předávání nad rámec obvyklé knihovnické agendy). • U "cvičných" poboček, kde je provoz zajišťován alternativně, je dlouhodobá spolupráce ztížena jednak vysokou fluktuací osob, ale také kapacity jsou zatíženy externími vlivy (např. provoz nejmenší z poboček - Na Křížovatce - zajišťují vysokoškolští studenti knihovnictví, takže kvalita spolupráce závisí na zájmu studentů aktuálního ročníku, v měsících se mění dle nároků zkuškového a studijního období, celkově je obtížné najít studenty se zájmem o komunitní rozvoj, ad.)

Fotogalerie - NR¹

¹ NR = nerelevantní (vzhledem k neúspěšnosti podpory)